Uzaq qonşu, yaxın dost

Slovakiya və Azərbaycan arasındakı iqtisadi əlaqələr enerji, nəqliyyat, ticarət və investisiya sahələrində əməkdaşlığı əhatə edir. Bu mənada Azərbaycan qazının Avropaya nəqli və bu prosesdə Slovakiyanın rolu ikitərəfli əlaqələrin əsas istiqamətlərindən biridir. Eləcə də ticarət dövriyyəsinin artırılması, işgüzar forumların təşkili və yeni iqtisadi layihələrin müzakirəsi də qarşılıqlı münasibətlərin möhkəmlənməsinə xidmət edir.

Qeyd edək ki, 2024-cü ilin mayında Bakıda iki ölkə arasında imzalanan "Strateji Tərəfdaşlığın Qurulması haqqında Birgə Bəyannamə" münasibətlərin inkişafını yeni səviyyəyə qaldırdı. Sənəd imzalandıqdan sonra Prezident İlham Əliyev Slovakiyanın Baş naziri ilə birgə mətbuata bəyanat verərkən Slovakiya-Azərbaycan əlaqələrində yeni səhifənin açıldığını vurğulamış və bu müştərək yolun uğurlu olacağına ümidvar olduğunu bildirmişdir: "Bu, çox ciddi siyasi sənəddir və əlaqələrimizi ən yüksək səviyyəyə qaldıran sənəddir. Strateji Tərəfdaşlıq Bəyannaməsində əks olunan maddələr həm niyyətlərimizi, həm də əməkdaşlığın gələcək perspektivlərini müəyyən edir".

Strateji Tərəfdaşlıq Bəyannaməsinin praktiki əhəmiyyəti Slovakiya Prezidenti Peter Pelleqrininin COP29 çərçivəsində Azərbaycana səfəri zamanı açıq şəkildə özünü göstərdi. İki ölkə rəhbərlərinin 2024-cü il noyabrın 11-də keçirilən görüşündə Azərbaycan və Slovakiya arasında iqtisadi-ticarət əlaqələrinin inkişaf etdiyi vurğulandı. Görüşdə birgə sənaye müəssisələrinin yaradılması, İKT sahəsində əməkdaşlıq və Qarabağda həyata keçirilən quruculuq layihələrində Slovakiya şirkətlərinin iştirakı əsas müzakirə mövzuları oldu.

Məsələyə eyni prizmadan yanaşsaq deyə bilərik ki, Prezident İlham Əliyevin Slovakiyaya bu günlər baş tutan ilk rəsmi səfəri də iki ölkə arasında strateji əməkdaşlığın gücləndirilməsinə və siyasi, iqtisadi sahələrdə ikitərəfli münasibətlərin genişləndirilməsinə yönəlmiş addımdır. Hazırda Azərbaycan və Slovakiya arasında müəyyən sahələr üzrə əməkdaşlıq nəzərəçarpacaq dərəcədə genişlənib ki, bu da uzunmüddətli perspektivlər vəd edir. Sözsüz ki, bu həm də iki ölkə arasında münasibətlərin daha intensiv və geniş formatda inkişafına öz töhfəsini verəcək.

Xatırladaq ki, Azərbaycan üçün Avropa İttifaqı (Aİ) artıq uzun illərdir əsas ticarət tərəfdaşıdır və son illərdə bu əlaqələr əhəmiyyətli dərəcədə dərinləşib. Belə olan halda Aİ ilə münasibətlərin genişlənməsi, xüsusən də enerji sahəsində əməkdaşlığın dərinləşməsi Azərbaycan üçün ittifaq daxilində tərəfdaş ölkələrin rolunu bir qədər artırır. Bu kontekstdə Slovakiya da Avropa İttifaqının üzvü kimi Azərbaycandan təbii qaz alan və onun Avropa bazarlarına çıxışında rol oynayan tərəfdaşdır. İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin şöbə müdiri, iqtisad elmləri doktoru Aqil Əsədovun sözlərinə görə, Azərbaycan "Cənub qaz dəhlizi" vasitəsilə də Avropanın enerji təhlükəsizliyində əhəmiyyətli rol oynayır: "Hazırda illik 25 milyard kubmetr təbii qaz ixracının təxminən yarısı Avropa bazarlarına çıxarılır. Aİ-nin 8 üzvü Azərbaycan təbii qazının alıcısıdır. 2024-cü ildə Slovakiyanın neft emalı zavodunda Azərbaycan neftinin ilk partiyası emal edilib ki, bu da iki tərəfli münasibətlərin inkişafı üçün mühüm məsələdir. Slovakiya yalnız təbii qaz alıcısı deyil, həm də İT sahəsinin, rəqəmsallaşmanın, süni intellekt və data mərkəzlərinin inkişaf etdiyi bir ölkədir və bu sahələrin ciddi enerji təminatına ehtiyacı var. Yaxın gələcəkdə Azərbaycan Slovakiyaya elektrik enerjisi ixrac edə bilər. Məlumdur ki, ölkəmizdə 2030-cu ilə qədər alternativ enerji mənbələrinin geniş istehsalı nəzərdə tutulur ki, bunun da əsas hissəsi ixraca yönəldiləcək".

Prezident İlham Əliyev Slovakiyada mətbuata bəyanatında bəhs etiyimiz məsələyə belə toxunub: "Bu gün Azərbaycanda istifadə olunmayan enerji potensialı təxminən 2 giqavata bərabərdir və növbəti beş il ərzində bu, 8 giqavata çatdırılacaq. Təbii ki, süni intellekt və data mərkəzlərinin fəaliyyəti üçün enerji mənbəyi əsas amillərdən biridir. Əlbəttə ki, iqlim də burada önəmli amildir. Baxmayaraq, biz Cənub ölkəsiyik, amma bizim çox soyuq bölgələrimiz də var ki, orada ilin böyük hissəsində şaxtalı hava şəraiti mövcuddur. Ona görə beynəlxalq data mərkəzləri habı kimi biz öz rolumuzu görürük və Slovakiya şirkətləri ilə bu istiqamətdə çalışmaq fikrindəyik".

İki ölkə arasında iqtisadi əməkdaşlığın əsas istiqamətlərindən biri də nəqliyyat və logistika sahəsindəki birgə layihələrdir. Slovakiya artıq bir neçə ildir Azərbaycanın iştirakı ilə həyata keçirilən beynəlxalq nəqliyyat təşəbbüslərində fəal tərəfdaş kimi çıxış edir. Xüsusilə Orta dəhlizin imkanlarının genişləndirilməsi istiqamətində əməkdaşlıq iki ölkənin strateji maraqlarına tam uyğundur. Azərbaycanın Avrasiyanın yeni nəqliyyat xəritəsində mühüm rol oynamasını dövlətimizin başçısı Slovakiyada mətbuat konfransındakı bəyanatında da diqqətə çatdırıb: "Biz eyni zamanda bu gün Şərqlə Qərb arasında müəyyən bir körpü rolunu oynayırıq. İnfrastruktura, bağlantılara, nəqliyyat sektoruna qoyduğumuz sərmayə bu gün imkan verir ki, Azərbaycan "Şərq-Qərb" nəqliyyat dəhlizinin önəmli parçasına çevrilsin. Biz Orta dəhliz layihəsində fəal iştirak edirik. Orta Asiyanı Avropa ilə birləşdirən ən etibarlı və ən təhlükəsiz marşrut Azərbaycan ərazisindən keçir. Gələcək illərdə bağlantılar və nəqliyyat sahəsinə əlavə vəsait qoyaraq biz öz imkanlarımızı genişləndirəcəyik. Hesab edirəm ki, biz Slovakiya ilə Azərbaycan arasındakı əlaqələrin inkişafında bu sahəni də diqqətdən kənarda qoymamalıyıq. Çünki bunun çox böyük potensialı vardır".

Azərbaycan-Slovakiya münasibətləri işğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpasına da öz töhfəsini verməkdədir. Slovakiya şirkətlərinin Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun yenidən qurulması prosesinə maraq göstərməsi bu ölkənin regionda uzunmüddətli əməkdaşlıq niyyətini aydın şəkildə ortaya qoyur. Slovakiya tərəfi həm humanitar, həm də infrastrukturyönümlü layihələrdə iştirak etməyə hazır olduğunu bəyan edib və bu, Avropa ilə Cənubi Qafqaz arasında yeni əməkdaşlıq körpüsünün formalaşmasına xidmət edir. Bu çərçivədə Ağdamın Baş Qərvənd kəndində fərdi yaşayış evlərinin tikintisi üçün Slovakiya şirkəti ilə müqavilə bağlanılıb və artıq tikinti işlərinə başlanılıb.

Bütün bunlar Azərbaycan-Slovakiya münasibətlərinin qarşıdakı illərdə daha sürətlə və daha geniş miqyasda inkişaf edəcəyinə ciddi əsas yaradır. Bu dinamika iki ölkənin siyasi dialoqunu möhkəmləndirməklə yanaşı, enerji, nəqliyyat, texnologiya və bərpa-quruculuq sahələrində əməkdaşlığın dərinləşəcəyinə dair real perspektivlər vəd edir. Ona görə də formalaşan yeni tərəfdaşlıq modeli Azərbaycan-Slovakiya münasibətlərini regional əməkdaşlıq sistemində mühüm və perspektivli istiqamətlərdən birinə çevirir.

Züleyxa ƏLİYEVA,
"Azərbaycan"

Azərbaycan. - 2025.- 11 dekabr (№261).- S.6.